



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
مدیریت پژوهش‌های خبری
معاونت خبر

اصلاح الگوی مصرف، الزامی برای اقتصاد مقاومتی

(به مناسبت ۱۵ تیر، سالروز ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف از سوی مقام معظم رهبری)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

- گروه تلگرام پژوهش خبری صدا و سیما <https://telegram.me/pajooreshkhabar>

پژوهشگر: فاطمه حسینی

نکات برجسته:

- ▶ مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر.
- ▶ صرفه‌جوئی به معنای مصرف نکردن نیست؛ صرفه‌جوئی به معنای درست مصرف کردن، بجا مصرف کردن، ضایع نکردن مال، مصرف را کارآمد و ثمربخش کردن است.
- ▶ عوامل و زمینه‌های مصرف‌گرایی در افراد عبارتند از: مد و مد‌گرایی، الگوگیری از رسانه، رفاه زدگی، تبلیغات ناسالم در سطح بالا و سطح فرهنگ عمومی در حد پایین.
- ▶ پایه‌های الگوی مصرف در غرب عبارت است از: تتمع و بهره‌وری هر چه بیشتر، رقابت و مسابقه در مصرف، تجمل‌گرایی و تشریفات زائد
- ▶ پایه‌های الگوی مصرف در اسلام عبارت است از: بهره‌بردن از نعمت‌های الهی، پرهیز از اسراف و تبذیر و اعتدال و میانه‌روی.
- ▶ مسئله‌ی صرفه‌جوئی و اجتناب از اسراف، فقط یک مسئله‌ی اقتصادی نیست؛ هم اقتصادی است، هم اجتماعی است، هم فرهنگی است.
- ▶ بیماری اسراف از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، آسیب‌ها و مشکلات گوناگونی به وجود آورده و آینده‌ی کشور را تهدید می‌کند.

مقدمه

در کشورهایی که الگوی مصرف با شاخص های علمی و استانداردهای جهانی فاصله دارد و هنوز خواست و اراده جمعی برای تغییر و اصلاح در مدیریت مصرف شکل نگرفته است، سالانه حجم انبوهی از سرمایه های ملی آنها که میتواند زمینه ساز پیشرفت و توسعه باشد، در معرض نابودی قرار می گیرد که این موضوع نیز در علل و عوامل عقب ماندگی آن کشور تأثیرگذار است. از این رو، ایران به عنوان کشوری که برنامه های بلندمدت و میان مدت مختلفی از جمله سند چشم انداز پیشرفت در افق ۱۴۰۴ را برای توسعه و پیشرفت خود در نظر گرفته است، اصلاح الگوی مصرف یکی از ضروریات و الزامات تحقق اهداف توسعه در کشور میباشد. از طرفی، نامگذاری امسال به نام سال "اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل"، ضرورت توجه به این موضوع را به عنوان یکی از ارکان اصلی در تحقق اقتصاد مقاومتی دوچندان می کند. بنابراین، اگر بپذیریم که نگرش تکاثرگرایی و زیاده خواهی، فرهنگ مصرف گرایی و تجمل گرایی، اسراف و تبذیر و ... در جامعه به عنوان برخی موانع فراروی اقتصاد مقاومتی مطرح است، باید به منظور رفع این موانع و ترویج الگوی مناسب مصرف در جامعه، تغییراتی در فرهنگ رفتاری و مصرفی چه در میان آحاد جامعه و چه در میان مسئولان ایجاد شود تا علاوه بر جلوگیری از هدررفت سرمایه های ملی، انسانی، اقتصادی و اجتماعی، زمینه بهره گیری از منابع مختلف کشور در جهت رفاه عمومی و در نتیجه تحقق سطحی مطلوب از توسعه و پیشرفت فراهم شود.

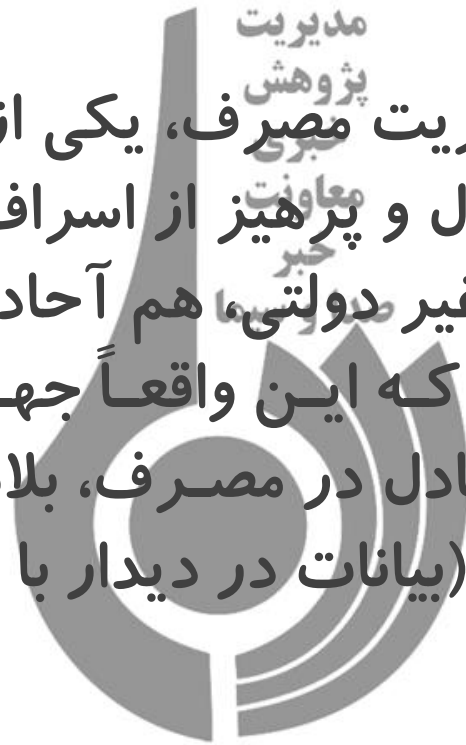
براین اساس، آنچه در ادامه می آید، با اشاره به اهمیت رابطه اصلاح الگوی مصرف و اقتصاد مقاومتی در کلام رهبری، اصول و مبنای اصلاح الگوی مصرف و مقایسه سرانه مصرف برخی کالاها در کشور با میانگین جهانی آن در مصاحبه با مهرداد حاجی زاده، کارشناس اقتصادی بررسی شده و در پایان نیز محورهایی از بیانات مقام معظم رهبری در خصوص ضرورت توجه به مسئله مدیریت مصرف و جلوگیری از اسراف آورده شده است.





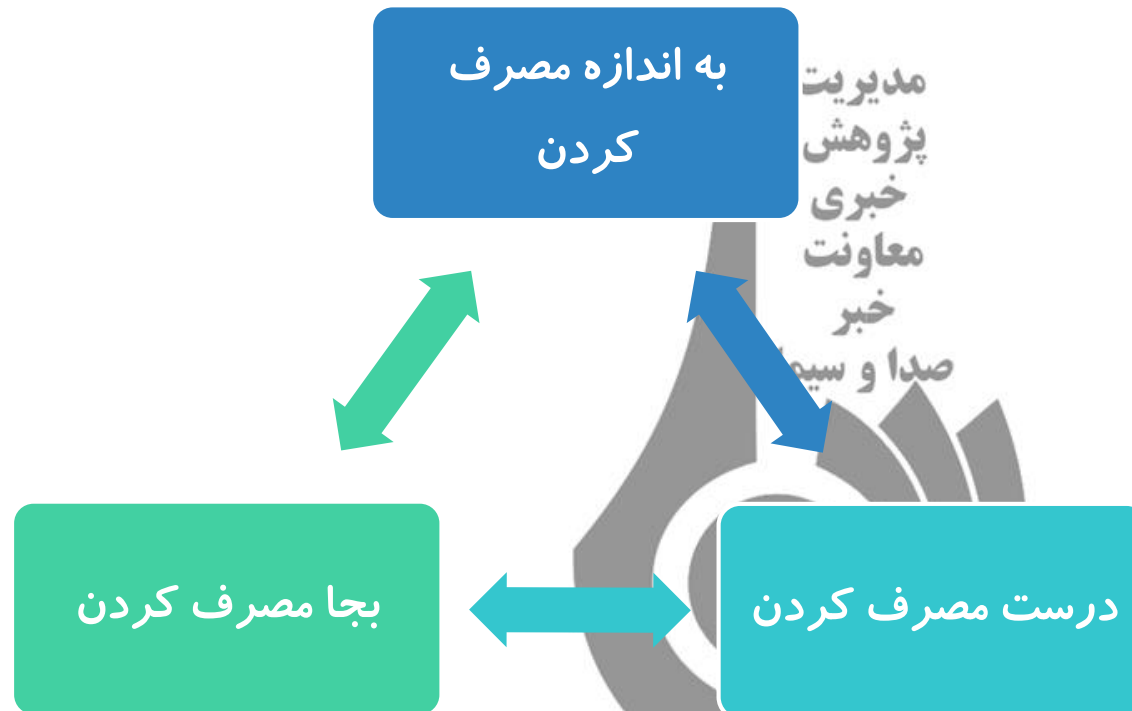
رابطه اصلاح الگوی مصرف و اقتصاد مقاومتی در کلام رهبری

مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ (بیانات در دیدار با کارگزاران نظام-۰۳/۰۵/۱۳۹۱)



اصول اصلاح الگوی مصرف

رعایت اصلاح الگوی مصرف بر مبنای سه اصل است:



بنابراین، صرفه‌جوئی به معنای مصرف نکردن نیست؛ صرفه‌جوئی به معنای درست مصرف کردن، بجا مصرف کردن، ضایع نکردن مال، مصرف را کارآمد و ثمربخش کردن است. (بیانات در حرم مطهر رضوی-۱۳۸۸/۱/۱)

مقایسه سرانه مصرف در ایران و جهان

نسبت مصرف	واحد مصرف برای هر نفر	سرانه مصرف		عناوین مصرف
		جهان	ایران	
ایران دو برابر میانگین جهانی	لیتر در روز	۱۵۰	۳۰۰	آب
ایران ۶ برابر جهان	کیلوگرم در سال	۲۵	۱۶۰	نان
ایران ۳ برابر میانگین جهانی	متر مکعب در سال	۶۰۰	۱۷۰۰	گاز
ایران ۳ برابر جهان	کیلووات در سال	۸۰۰	۲۵۰۰	برق
ایران ۶ برابر میانگین جهانی	لیتر در ماه	۱۵	۹۰	بنزین
ایران یک سوم جهان	کیلوگرم در سال	۲۴	۸	تخم مرغ
ایران یک سوم اروپا	کیلوگرم در سال	۳۰۰	۹۰	شیر
ایران ۶ برابر جهان	کیلوگرم در سال	۵	۳۰	شکر
ایران یک بیستم جهان	کیلوگرم در سال	۱۰	۰/۵	سویا
ایران ۴ برابر جهان	لیتر در سال	۱۰	۴۲	نوشابه
ایران ۲ برابر جهان	گرم در روز	۳	۶	نمک
ایران یک چهارم جهان	کیلوگرم در سال	۱۲۰	۳۰	میوه و سبزی
ایران حدود یک سوم جهان	کیلوگرم در سال	۱۸	۷	ماهی
ایران سه برابر جهان	قلم در نسخه	۲	۶	دارو

مقایسه سرانه مصرف در ایران و جهان

- ▶ آیا می دانید شدت مصرف انرژی در ایران، ۱۷ برابر ژاپن، ۱۰ برابر اتحادیه اروپا، ۸ برابر آمریکا و ۴ برابر کانادا است؟
- ▶ آیا می دانید ایران اولین کشور پرداخت کننده یارانه بنزین در دنیا است؟
- ▶ آیا می دانید که متوسط مصرف سوخت خودروهای بنزینی در ایران نزدیک به ۱۱ لیتر در روز است ولی در آلمان و ژاپن ۲/۵ لیتر، انگلستان ۳/۵ لیتر، فرانسه ۱/۹ لیتر، کانادا ۵/۶ لیتر و آمریکا نزدیک به ۷/۳ لیتر است؟
- ▶ آیا می دانید که مصرف سوخت در ایران هر ۱۰ سال دو برابر می شود در حالی که مصرف سوخت در جهان در حدود هر ۵۰ سال دو برابر می شود؟
- ▶ آیا می دانید سرانه تولید زباله هر ایرانی روزانه ۷۰۰ گرم است؟
- ▶ آیا می دانید زباله های تولیدی روزانه ۴۰۰ میلیون تومان و سالانه ۱۴۶ میلیارد تومان به اقتصاد کشور خسارت وارد می کند؟
- ▶ آیا می دانید مصرف انرژی جهت گرمایش ساختمان در ایران حدود ۲/۶ برابر، برای تولید سیمان ۱/۳ برابر، تولید یک تن آجر ۵/۵ برابر، یک تن فولاد ۱/۵ برابر و تولید یک تن کاغذ ۱/۷ برابر مصرف جهانی است؟
- ▶ آیا می دانید سرانه مکالمه روزانه با تلفن در ایران ۴۰ دقیقه و در جهان ۱۰ دقیقه می باشد؟

عوامل و زمینه های مصرف گرایي

مد و مد گرایي

الگوگیری از رسانه

رفاه زدگی

تبلیغات ناسالم در سطح بالا

سطح فرهنگ عمومی در حد پایین

پایه های الگوی مصرف در غرب و اسلام

▶ پایه های الگوی مصرف در غرب عبارت است از:

تشریفات
زائد

تجمل
گرایی

رقابت و
مسابقه در
مصرف

تتمع و
بهره وری
هر چه
بیشتر

پایه های الگوی مصرف در غرب و اسلام

▶ پایه های الگوی مصرف در اسلام عبارت است از:

بهره بردن از نعمت های الهی

پرهیز از اسراف و تبذیر

اعتدال و میانه روی

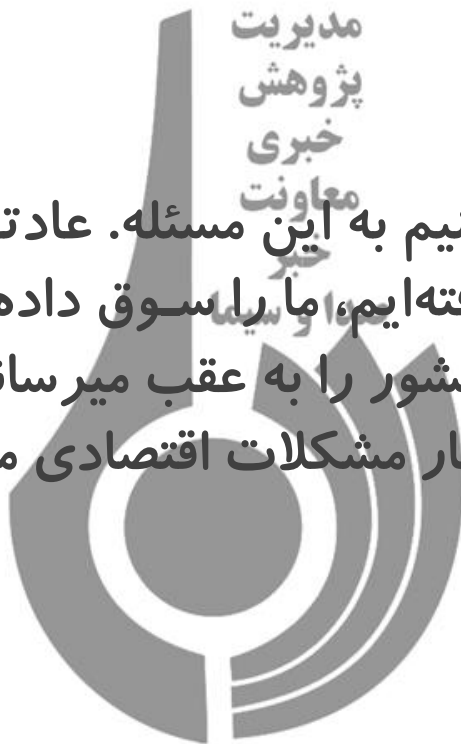


ضرورت توجه به مسئله اصلاح الگوی مصرف در بیانات مقام معظم رهبری

ما باید اعتراف کنیم به این مسئله. عاداتهای ما، سنتهای ما، روشهای غلطی که از این و آن یاد گرفته‌ایم، ما را سوق داده است به زیاده‌روی در مصرف به نحو اسراف. ... این، کشور را به عقب می‌رساند؛ این، ضررهای مهم اقتصادی بر ما وارد میکند؛ جامعه دچار مشکلات اقتصادی می‌شود. (بیانات در حرم مطهر رضوی -

۱۳۸۸/۱/۱

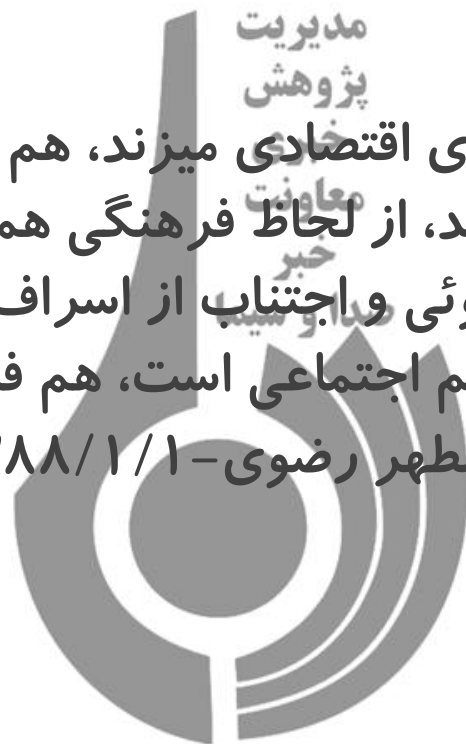
مدیریت
پژوهش
خبری
معاونت





ضرورت توجه به مسئله اصلاح الگوی مصرف در بیانات مقام معظم رهبری

اسراف، هم لطمه‌ی اقتصادی میزند، هم لطمه‌ی فرهنگی میزند. وقتی جامعه‌ای دچار بیماری اسراف شد، از لحاظ فرهنگی هم بر روی او تأثیرهای منفی میگذارد. بنابراین مسئله‌ی صرفه‌جوئی و اجتناب از اسراف، فقط یک مسئله‌ی اقتصادی نیست؛ هم اقتصادی است، هم اجتماعی است، هم فرهنگی است؛ آینده‌ی کشور را تهدید میکند.
(بیانات در حرم مطهر رضوی-۱/۱/۱۳۸۸)





ضرورت توجه به مسئله اصلاح الگوی مصرف در بیانات مقام معظم رهبری

این حرکت گامی اساسی در روند پیشرفت و عدالت است، چرا که بیماری اسراف از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، آسیب‌ها و مشکلات گوناگونی به وجود آورده و آینده‌ی کشور را تهدید می‌کند. (بیانات در حرم مطهر رضوی-۱۳۸۸/۱/۱)



کلام آخر

طراحی الگوی مناسب مصرف و تغییر سبک زندگی مصرفی یکی از ضروریات و الزامات حرکت در مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی است، چراکه تغییر رفتار مصرفی می‌تواند امکان گذار از شرایط سخت اقتصادی را فراهم سازد. بر این اساس، اگر می‌خواهیم اقتصادی مستقل و به دور از هر گونه وابستگی به خصوص در منابع حیاتی داشته باشیم و اهداف مورد نظر در برنامه‌های توسعه‌ای از جمله سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ را تحقق بخشیم، ضروری است برای ایجاد تغییر در شیوه مصرف مطابق با استانداردهای جهانی، اقدامات و برنامه‌های جدی به صورت کاربردی و به دور از هر گونه شعارزدگی تدوین و اجرا شود؛ که این مهم نیز بدون همکاری و همراهی مسئولان و مردم با یکدیگر امکان‌پذیر نخواهد بود. در این میان نیز، رسانه می‌تواند به عنوان مهمترین ابزار تبلیغات با بهره‌گیری از دیدگاه‌ها و نظرات صاحب‌نظران و متخصصان این حوزه، در معرفی و ارائه الگوهای صحیح مصرفی به آحاد جامعه نقش مؤثری ایفا کند.